

CUPRINS

Abrevieri	5
-----------------	---

TITLUL I

Democrația – cadrul de manifestare a sistemului electoral	7
--	----------

Capitolul I. Sistemul electoral	8
--	----------

<i>Secțiunea 1. Definiția sistemului electoral .....</i>	<i>8</i>
--	----------

<i>Secțiunea a 2-a. Componentele sistemului electoral .....</i>	<i>11</i>
---	-----------

<i>Secțiunea a 3-a. Rezerva de competență a legii organice în materia reglementării directe și primare a sistemului electoral român. Cerințe de calitate a legiferării .....</i>	<i>16</i>
--	-----------

A. Reglementarea în materie electorală prin ordonanțe de urgență	18
--	----

B. Exigența stabilității legislative în materie electorală și necesitatea de codificare	22
---	----

1. Jurisprudență constituțională relevantă	24
--	----

2. Poziția Curții Constituționale privind condițiile de validitate a ordonanțelor de urgență impuse de art. 115 alin. (4) din Constituție raportate la exigența stabilității legislative în materie electorală	26
--	----

3. Angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege în materie electorală în contextul loialității constituționale	29
--	----

4. Necesitatea codificării electorale, a fundamentării temeinice a modificărilor legislative în materie electorală și a adaptării acestora la specificul societății române	31
--	----

Capitolul II. Democrația	34
---------------------------------------	-----------

<i>Secțiunea 1. Democrația directă .....</i>	<i>34</i>
--	-----------

<i>Secțiunea a 2-a. Democrația reprezentativă (electorală) .....</i>	<i>36</i>
--	-----------

<i>Secțiunea a 3-a. Democrația semidirectă .....</i>	<i>39</i>
--	-----------

A. Referendumul	40
-----------------------	----

B. Vetoul popular	43
-------------------------	----

C. Inițiativa populară	43
------------------------------	----

D. Revocarea populară	44
-----------------------------	----

Capitolul III. Democrația liberală semidirectă română	45
--	-----------

<i>Secțiunea 1. Caracterul semidirect și liberal al democrației române .....</i>	<i>45</i>
--	-----------

<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile constituționale ale restrângerii exercițiului drepturilor electorale în democrația liberală semidirectă română .....</i>	<i>47</i>
---	-----------

<i>Secțiunea a 3-a. Procedeele de intervenție cetățenească în cadrul democrației semidirecte române .....</i>	<i>51</i>
---	-----------

A. Referendumul și revocarea populară	52
---	----

1. Coordonate generale aplicabile referendumului național și local	52
--	----

2. Referendumul național și revocarea populară a Președintelui	58
--	----

2.1. Coordonate generale	58
--------------------------------	----

2.2. Referendumul obligatoriu pentru revizuirea Constituției	61
--	----

2.3. Referendumul național consultativ	62
--	----

2.4. Revocarea populară a Președintelui prin referendum	66
---	----

3. Referendumul local și revocarea populară a aleșilor locali	70
B. Considerații generale privind inițiativa populară	73
<i>Secțiunea a 4-a. Alegerile în cadrul democrației semidirecte române</i>	75
A. Definiția alegerilor	75
B. Tipuri de alegeri	76
C. Caracterele alegerilor	79
1. Caracterul politic al alegerilor	80
2. Caracterul liber, periodic și corect al alegerilor	84
D. Funcțiile alegerilor	94
<i>Secțiunea a 5-a. Specificul mandatului de drept public</i>	96
A. Prin mandatul de drept public se transferă puterea, și nu voința	97
B. Indeterminarea mandatului în dreptul public	97
C. Modul de creare a obligațiilor prin exercitarea mandatului public	98
D. Mandatul public nu este <i>intuitu personae</i>	98
E. Mandatul public reprezentativ nu este imperativ	98
F. Mandatul public nu este revocabil	104
G. Mandatul public nu poate fi redelegat	105

TITLUL II

DREPTUL DE A ALEGE ȘI DREPTUL DE A FI ALES .....

107

Capitolul I. Dreptul de a alege .....

108

Secțiunea 1. Trăsăturile sufragiului .....

108

A. Universalitatea sufragiului .....

1. Sufragiul censitar bazat pe censul constituit de avere – formă a sufragiului

restrâns .....

110

2. Evoluția impunerii universalității sufragiului .....

112

3. Condițiile minimale ale exercitării sufragiului universal. Capacitatea electorală .....

114

4. Universalitatea sufragiului și cetățenii din străinătate în statele membre ale Consiliului Europei .....

117

B. Egalitatea sufragiului .....

1. Unicitatea votului .....

122

2. Votul plural .....

124

3. Votul multiplu .....

125

4. Egalitatea reprezentării corpului politic. Egalitatea puterii electorale .....

126

C. Caracterul secret și personal al votului .....

1. Caracterul secret al votului .....

127

2. Caracterul personal al votului și modalități de exercitare a dreptului de vot .....

130

2.1. Garanțiile caracterului personal al votului .....

130

2.2. Prezența în cabina de vot și a altor persoane în afara alegătorului în sistemul român .....

134

2.3. Urna specială .....

134

2.4. Votul prin corespondență poștală la alegerile parlamentare din România .....

136

2.5. Votul automatizat și votul electronic .....

144

2.6. Votul prin procură (mandat) .....

150

D. Caracterul facultativ al votului.....	151
E. Sufragiul direct – sufragiul indirect.....	155
F. Caracterul liber exprimat al sufragiului	157
<i>Secțiunea a 2-a. Registrul electoral.....</i>	<i>160</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Listele electorale.....</i>	<i>168</i>
A. Listele electorale permanente și listele electorale pentru votul prin corespondență.....	170
B. Listele electorale complementare și copiile de pe listele electorale complementare	173
C. Listele electorale speciale și copiile de pe listele electorale speciale	175
D. Listele electorale suplimentare și tabelele electorale.....	176
Capitolul II. Dreptul de a fi ales	181
<i>Secțiunea 1. Condițiile de eligibilitate, ineligibilitățile și incompatibilitățile.....</i>	<i>182</i>
A. Condițiile de eligibilitate și ineligibilitățile.....	182
B. Incompatibilitățile	190
C. Considerații despre efectul constatării incompatibilității instituit de art. 25 alin. (2) teza a II-a din Legea nr. 176/2010 asupra exercitării dreptului de a fi ales ...	196
<i>Secțiunea a 2-a. Candidaturile .....</i>	<i>202</i>
A. Titularii dreptului de a propune candidaturi	205
1. Formațiunile politice care pot propune/suține candidaturi.....	205
1.1. Alianțele politice și alianțele electorale	206
1.2. Partidele politice	207
1.3. Listele de susținători.....	209
2. Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale	214
3. Candidaturile independente	222
B. Propunerile de candidaturi	224
1. Alegerile parlamentare.....	224
2. Alegerile europarlamentare.....	226
3. Alegerile locale	228
4. Alegerile prezidențiale.....	230
C. Depunerea, înregistrarea și admiterea candidaturilor.....	230
1. Alegerile parlamentare.....	231
2. Alegerile europarlamentare.....	232
3. Alegerile locale	233
4. Alegerile prezidențiale.....	234
D. Contestarea candidaturilor și rămânerea lor definitivă	234
1. Alegerile parlamentare.....	235
2. Alegerile europarlamentare.....	236
3. Alegerile locale	236
4. Alegerile prezidențiale.....	237
E. Dreptul de a renunța la candidatură și retragerea candidaturilor.....	240
<i>Secțiunea a 3-a. Egalitatea de șanse în materia dreptului de a fi ales.....</i>	<i>241</i>
A. Egalitatea de șanse între femei și bărbați în materia dreptului de a fi ales	241
1. Egalitatea abstractă, nuanțată.....	241

2. Egalitatea nuanțată.....	244
3. Cazul României	248
B. Egalitatea de șanse a cetățenilor aparținând unei minorități naționale în materia dreptului de a fi ales.....	253
1. Soluții din dreptul comparat	254
2. Soluția tradițională în sistemul român după 1989.....	256
3. Este soluția română conformă egalității de șanse?	261
<i>Secțiunea a 4-a. Considerații generale privind dreptul de a alege și dreptul de a fi ales în Parlamentul European și la alegerile locale în cadrul Uniunii Europene .....</i>	266
A. Dreptul de a alege și dreptul de a fi ales pentru Parlamentul European	267
B. Dreptul de a alege și de a fi ales la alegerile locale în cadrul Uniunii Europene	270
Capitolul III. Campania electorală	274
<i>Secțiunea 1. Finanțarea campaniei electorale .....</i>	<i>278</i>
A. Finanțarea privată a campaniei electorale.....	281
B. Resurse financiare provenite din finanțare publică.....	286
C. Rambursarea cheltuielilor făcute în circumscripțiile electorale și la nivel central	289
D. Controlul finanțării campaniei electorale.....	291
<i>Secțiunea a 2-a. Utilizarea mass-media audiovizuală publică și privată în campania electorală .....</i>	<i>296</i>
A. Dreptul la antenă și timpii de antenă.....	297
B. Emisiunile electorale și sondajele de opinie cu caracter electoral	302
<i>Secțiunea a 3-a. Afișajul electoral și asigurarea spațiilor pentru întâlniri cu alegătorii .....</i>	<i>305</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Utilizarea internetului și a social media .....</i>	<i>307</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Controlul campaniei electorale .....</i>	<i>310</i>
Capitolul IV. Cadrul exercitării dreptului de a alege și a dreptului de a fi ales	312
<i>Secțiunea 1. Circumscripțiile electorale.....</i>	<i>312</i>
A. Definiție și principii de stabilire	312
B. Decuparea demografic dezechilibrată	314
C. Redecuparea periodică abilă (<i>gerrymandering</i> -ul)	315
<i>Secțiunea a 2-a. Circumscripțiile electorale în România.....</i>	<i>316</i>
A. Circumscripțiile electorale în cazul alegerilor parlamentare	316
B. Delimitarea colegiilor uninominale în baza Legii nr. 35/2008: risc de <i>gerrymandering</i> ?.....	317
C. Circumscripțiile electorale în cazul alegerilor locale.....	320
D. Circumscripțiile electorale în cazul alegerilor europarlamentare și prezidențiale.....	321
<i>Secțiunea a 3-a. Secțiile de votare.....</i>	<i>322</i>
A. Categori de secții de votare.....	324
B. Delimitarea și numerotarea secțiilor de votare.....	326

TITLUL III	
SCRUTINUL (FORMULA ELECTORALĂ)	328
Capitolul I. Tipuri de scrutin	330
<i>Secțiunea 1. Scrutinul majoritar</i>	331
A. Scrutinul majoritar la un tur.....	331
1. Scrutinul majoritar la un tur uninominal.....	331
2. Scrutinul majoritar la un tur uninominal alternativ (preferențial).....	333
3. Scrutinul majoritar la un tur plurinominal (de listă).....	334
4. Scrutinul majoritar la un tur plurinominal alternativ (preferențial).....	335
B. Scrutinul majoritar la două tururi.....	335
1. Scrutinul majoritar la două tururi uninominal.....	335
2. Scrutinul majoritar la două tururi plurinominal.....	336
<i>Secțiunea a 2-a. Scrutine pre-proporționale</i>	337
A. Votul cumulativ.....	337
B. Votul limitat.....	337
C. Minimul electoral.....	338
<i>Secțiunea a 3-a. Reprezentarea proporțională</i>	338
A. Evoluție, avantaje și inconveniente.....	339
B. Etape tehnice.....	341
C. Tendințe ale RP: proporționalitate integrală sau aproximativă.....	342
D. Variante de RP care uzează de cături electorale.....	344
1. Metoda celor mai mari resturi (metoda Hamilton 1792).....	344
2. Metoda celei mai mari medii.....	344
3. Formula Hare (vot unic transferabil).....	345
E. Metodele prin divizori.....	346
1. Metoda d'Hondt.....	347
2. Metoda Sainte-Laguë (metoda Webster 1832).....	347
F. Pragurile electorale.....	348
G. Desemnarea aleșilor în reprezentarea proporțională. Tipuri de liste.....	350
<i>Secțiunea a 4-a. Scrutinele mixte</i>	354
A. Definiție, evoluție și criterii de clasificare.....	354
B. Scrutine geografic mixte.....	355
C. Scrutinele geografic omogene.....	356
1. Scrutinul mixt cu liste cu înrudire.....	357
2. Scrutine mixte cu finalitate proporțională (compensatorii).....	357
2.1. Scrutinul german pentru alegerea Bundestagului.....	358
2.2. Scrutinul italian din 1994.....	360
2.3. Scrutinul japonez din 1994.....	360
2.4. Scrutinul din Ungaria.....	361
3. Scrutine care combină SM plurinominal și RP.....	362
4. Scrutine mixte cu finalitate majoritară.....	362
4.1. Scrutinul mixt italian din 1924.....	362
4.2. Scrutinul practicat la alegerile municipale franceze din 1983.....	362
4.3. Scrutinul român din 1926.....	363

Capitolul II. Consecințe ale tipurilor de scrutin	365
<i>Secțiunea 1. Consecințe asupra sistemului de partide</i>	370
A. SM uninominal la un tur și bipartidismul.....	372
B. SM la două tururi, multipartidismul și bipolarizarea.....	375
C. Reprezentarea proporțională și multipartidismul.....	377
<i>Secțiunea a 2-a. Consecințe asupra reprezentării parlamentare și a guvernării</i>	380
A. SM, reprezentarea parlamentară și stabilitatea guvernamentală.....	381
B. RP, reprezentarea parlamentară și (in)stabilitatea guvernamentală.....	382
1. Aprecieri generale.....	382
2. Considerații privind sistemul român.....	384
<i>Secțiunea a 3-a. Consecințele asupra psihologiei electoratului</i>	387

TITLUL IV

ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ALEGERILOR	390
---	-----

Capitolul I. Organismele electorale	392
<i>Secțiunea 1. Birourile electorale și oficiile electorale</i>	395
A. Reguli generale privind birourile și oficiile electorale.....	395
1. Statutul juridic al birourilor și oficiilor electorale.....	397
2. Componenta birourilor și oficiilor electorale, statutul membrilor și modul de lucru.....	397
3. Formarea birourilor și oficiilor electorale.....	403
4. Actele administrative jurisdicționale ale birourilor și oficiilor electorale.....	405
5. Încetarea activității birourilor și oficiilor electorale.....	410
B. Biroul Electoral Central.....	410
1. Componenta Biroului Electoral Central.....	410
2. Constituirea și completarea Biroului Electoral Central.....	411
3. Atribuțiile Biroului Electoral Central.....	413
C. Biroul electoral de circumscripție electorală.....	419
1. Biroul electoral de circumscripție electorală pentru alegerile parlamentare.....	419
2. Biroul electoral de circumscripție pentru alegerile locale.....	420
2.1. Constituirea, completarea și atribuțiile în cazul alegerilor locale generale.....	420
2.2. Reguli privind birourile electorale de circumscripție în cazul organizării de alegeri parțiale.....	424
3. Biroul electoral județean și biroul de sector al municipiului București în cazul alegerilor pentru Parlamentul European și al alegerilor prezidențiale.....	425
4. Biroul electoral pentru secțiile de votare din străinătate.....	426
D. Biroul electoral al secției de votare.....	427
1. Constituirea biroului electoral al secției de votare.....	427
2. Biroul electoral al secției de votare din străinătate.....	432
3. Atribuțiile biroului electoral al secției de votare.....	433
4. Birourile electorale pentru votul prin corespondență.....	435
E. Oficiile electorale.....	436
<i>Secțiunea a 2-a. Autoritatea Electorală Permanentă</i>	437
<i>Secțiunea a 3-a. Aprecieri conclusive și propuneri</i>	445

Capitolul II. Desfășurarea votării	450
<i>Secțiunea 1. Buletinele de vot, documentele necesare pentru exercitarea dreptului de vot prin corespondență, semnele electorale și ștampilele electorale</i>	450
A. Buletinele de vot și documentele necesare pentru exercitarea dreptului de vot prin corespondență.....	450
B. Semnele electorale.....	457
C. Ștampilele electorale.....	459
<i>Secțiunea a 2-a. Votarea</i>	462
A. Etapa preliminară votării și măsurile organizatorice ale votării.....	462
B. Procedura votării.....	464
C. Procedura votării în cazul votului prin corespondență.....	472
D. Observarea alegerilor.....	473
Capitolul III. Stabilirea rezultatului alegerilor	478
<i>Secțiunea 1. Numărarea voturilor și consemnarea rezultatului votării</i>	478
<i>Secțiunea a 2-a. Stabilirea și publicarea rezultatelor alegerilor</i>	484
A. Centralizarea rezultatelor alegerilor în cazul alegerilor parlamentare, europarlamentare și parlamentare.....	484
B. Stabilirea, validarea și publicarea rezultatului alegerilor în cazul alegerilor prezidențiale.....	485
C. Stabilirea rezultatului alegerilor, repartizarea și atribuirea mandatelor în cazul alegerilor membrilor din România în Parlamentul European.....	488
D. Constatarea rezultatului alegerilor, repartizarea și atribuirea mandatelor și publicarea rezultatului alegerilor în cazul alegerilor parlamentare.....	491
1. Stabilirea pragului electoral.....	491
2. Repartizarea și atribuirea mandatelor la nivelul circumscripției electorale.....	492
3. Repartizarea centralizată a resturilor electorale la nivel național.....	492
4. Desfășurarea mandatelor pe liste de candidați repartizate pe circumscripții electorale.....	493
5. Atribuirea mandatelor candidaților de pe liste.....	494
6. Centralizarea voturilor, constatarea rezultatului alegerilor și publicarea rezultatului alegerilor.....	495
<i>Secțiunea a 3-a. Centralizarea, stabilirea rezultatului alegerilor și atribuirea mandatelor în cazul alegerilor locale</i>	498
A. Stabilirea rezultatelor alegerilor pentru funcția de primar.....	498
B. Repartizarea mandatelor de consilieri.....	500
C. Atribuirea mandatelor de consilieri.....	502
D. Consemnarea în procese-verbale a operațiunilor de centralizare a voturilor, de repartizare și atribuire a mandatelor.....	503
E. Eliberarea certificatului doveditor al alegerilor.....	504
F. Centralizarea voturilor și a rezultatelor alegerilor la nivel județean.....	505
G. Centralizarea rezultatelor alegerilor la nivel național și publicarea rezultatelor alegerilor.....	506
Bibliografie	514